

Jenna Lempinen

KOTIRAUHAN RIKKOMINEN PÄIJÄT- HÄMEEN KÄRÄJÄOIKEUDEN TAPA- USTEN MUKAAN 2010–2013

Opinnäytetyö

Liiketalouden koulutusohjelma

Huhtikuu 2015

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Jenna Lempinen	Oikeustradenomi	Huhtikuu 2015
Opinnäytetyön nimi		33 sivua
Kotirauhan rikkominen Päijät-Hämeen käräjäoikeuden tapausten mukaan 2010–2013		
Toimeksiantaja		
Päijät-Hämeen Käräjäoikeus		
Ohjaaja		
Lehtori Päivi Ollila		
Tiivistelmä		
<p>Tässä opinnäytetyössä käsitellään Päijät-Hämeen käräjäoikeuden tapauksia kotirauhan rikkomisesta vuosilta 2010–2013. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, minkälainen rikos kotirauhan rikkominen on, minkälaisia eri tekemuotoja sillä on ja minkälaisia tuomioita niistä annetaan. Lisäksi selvitetään, minkälainen rikos viestintärauhan rikkominen on ja miksi se irrotettiin kotirauhapykälästä erilliseksi.</p> <p>Teoriaosuuden lähteinä käytetään alan oikeuskirjallisuutta, lakeja ja niiden esitöitä. Teoriaosuudessa käydään läpi kotirauhasäännösten historiaa ja sitä, miten lait ovat muotoutuneet nykyisenlaiseksi ja miten kotirauhasääntely on muuttunut. Viestintärauhaa käsitellään vain teoriaosiossa, sillä siitä ei ole oikeustapausaineistoa. Tutkimusosiossa aineisto koostuu Päijät-Hämeen käräjäoikeuden oikeustapauksista sekä muista kotirauharikoksista koskevista tutkimuksista. Niiden avulla pyritään selvittämään teoriaosuutta tarkemmin sitä, millaisia erilaisia tekoja on ja minkälaisia johtopäätöksiä niistä voi tehdä jakamalla niitä tekotapojen perusteella ryhmiin.</p> <p>Tutkimusaineiston perusteella on pystytty jakamaan rikos eri tekotapojen mukaan ryhmiin ja selvittämään, minkälaisia rangaistuksia niistä on annettu. Lainsäädäntöä on uudistettu 2000-luvulla paljon vastaamaan paremmin tekotapojen muutosta ja teknologian kehitystä. Nykyinen lainsäädäntö on hyvin ajan tasalla koti- ja viestintärauhan suhteen eikä lain tulkitseminen ole tuottanut ongelmia. Päijät-Hämeen käräjäoikeuden ratkaisut ovat olleet kiitettävän yksiselitteisiä, mikä varmasti heijastuu lainsäädännön jatkuvaan selkiyttämiseen.</p>		
Asiasanat		
kotirauha, kotirauhan rikkominen, viestintärauhan rikkominen, rikoslaki		

Author (authors)	Degree	Time
Jenna Lempinen	Bachelor of Business Administration	April 2015
Thesis Title		
Trespass according to cases of District Court of Päijät-Häme in 2010–2013		33 pages
Commissioned by		
District Court of Päijät-Häme		
Supervisor		
Päivi Ollila, Senior Lecturer		
Abstract		
<p>This thesis handles trespass according to court cases of District Court of Päijät-Häme in 2010–2013. The objective of this research was to study what kind of crime trespass is, which different methods it has and what are the penalties given for these crimes and also what kind of crime unsolicited communications as trespass is and why it was separated from interference with the possession of property.</p> <p>The sources used in the theory part are legal literature, laws and their preparatory materials. The theory part consists of the history of the provisions of the trespass law and these provisions developed into their modern form. Unsolicited communication as trespass is processed only in the theory part as there are no legal cases. The material of the research is based on the legal cases of District Court of Päijät-Häme and other researches considering domestic disturbance. In comparison with the theory part this material is to give more specific information on the methods and which solutions can be made by dividing them into groups.</p> <p>With the research material the crime has been divided into groups according to their methods and it has been possible to define penalties. The legislation has changed a lot in the 21st century to correspond to the changes in methods and technology development. The legislation nowadays is contemporary in terms of trespass to property and unsolicited communication as trespass and interpretation of the law hasn't caused any problems. The judgments of District Court of Päijät-Häme have been commendably unequivocal, which for sure speaks for the continuously elaborating legislation.</p>		
Keywords		
domestic peace, trespass, unsolicited communication as trespass, criminal law		

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

LYHENTEET

1	JOHDANTO	7
2	YKSITYISELÄMÄN SUOJA JA KOTIRAUHAN SUOJA	8
2.1	Kotirauhasäännösten historiaa	9
2.2	Kotirauhan suojan piiri	10
2.3	Henkilöllinen suoja	13
3	KOTIRAUHARIKKOKSET	15
3.1	Kotirauhan rikkominen	15
3.2	Tekotavat	15
3.2.1	Oikeudeton tunkeutuminen	15
3.2.2	Salaa meneminen ja harhauttaminen	16
3.2.3	Kätkeytyminen ja jääminen	17
3.2.4	Häiritseminen	17
3.2.5	Oikeudettomuus ja tahallisuus	18
3.3	Viestintärauhan rikkominen	19
3.3.1	Puhelimitse tapahtuvan häirinnän historia rikoslaissa	19
3.3.2	Voimassa olevat säännökset viestintärauhan rikkomisesta	21
3.4	Rikoskonkurrenssi	22
3.5	Hätävarjelu ja pakkotila	23
4	PÄIJÄT-HÄMEEN KÄRÄJÄOIKEUDEN KOTIRAUHANRIKKOMISTAPAUKSET 2010–2013	23
4.1	Lajittelu tekotapojen mukaan	24
4.1.1	Matkapuhelinhäirintä	26
4.1.2	Oikeudeton tunkeutuminen tekotapana	27
4.1.3	Häiritseminen tekotapana	28
4.1.4	Jääminen ja kätkeytyminen tekotapana	28

4.1.5	Salaa meneminen tekotapana.....	28
4.2	Rangaistukset.....	29
4.3	Asianosainten väliset suhteet	30
4.4	Valitukset hovioikeuteen	30
5	POHDINTA.....	30
	LÄHTEET	32

LYHENTEET

EIS Euroopan ihmisoikeussopimus

HE Hallituksen esitys

HM Suomen Hallitusmuoto

HO Hovioikeus

KKO Korkein oikeus

KO Käräjäoikeus

LaVM Lakivaliokunnan mietintö

RL Rikoslaki

vp Valtiopäivät

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, minkälaisia rikoksia ovat kotirauhan ja viestintärauhan rikkominen, mitä kotirauhan suoja tarkoittaa ja ketä se suojaa. Lisäksi selvitetään uusimpia rikoslain muutoksia ja lainsäädännön kehitystä, jotta pystyttäisiin selvittämään, miksi laki on muotoutunut nykyisenlaiseen. Vuonna 2014 tuli voimaan uusi pykälä viestintärauhan rikkomisesta. Työssä käydään läpi sitä, miksi koettiin tarpeelliseksi erottaa viestintärauha kotirauhan suojan alaisuudesta. Kotirauharikoksissa on olennaista tietää, mitä on kotirauha suoja, ketkä sitä nauttivat ja kenet luetaan tosiasialliseksi uhriksi, sillä uhrin asema on sidoksissa rikoksen tapahtumapaikkaan eli kotirauhan suojan piiriin.

Aiheen valintaan liittyi kiinnostukseni yksityisyyden suojaan, jonka tärkeänä osana kotirauhan suoja on. Päijät-Hämeen kärjäoikeuden vuosien 2010–2013 oikeustapausten perusteella pyrin selvittämään, minkälaisiin eri tyypeihin kotirauhan rikkominen voidaan jakaa ja minkälaisia eri tekemuotoja on. Teoriaosuuden lähteinä käytetään alan oikeuskirjallisuutta, lakeja ja niiden esitöitä. Tutkimusosiossa pääasiallisena lähteenä ovat kärjäoikeudesta saadut haastehakemukset ja ratkaisut, mutta siinä hyödynnetään myös muita tutkimuksia ja selvityksiä.

Tarkasteluväli on sovittu yhdessä toimeksiantajan kanssa. Toimeksiantajan mukaan on tärkeää keskittyä siihen, minkälaisesta rikoksesta on kyse aineiston perusteella eikä siihen, miten ne voidaan luokitella. Lyhyempi aikaväli mahdollistaa toimeksiantajan toivomusten mukaisen yksityiskohtaisen analysoinnin.

Poliisilla ja eräillä muilla esitutkintaviranomaisilla on oikeus puuttua yksityiselämän alaan toimenpiteiden suorittamiseksi kotirauhan suojan alueella. Tällaisia oikeuksia ovat esimerkiksi kotietsintä ja oikeus suorittaa teknistä tarkkailua. Työssä ei oteta kantaa näihin lainmukaisiin tilanteisiin puuttua yksityiselämään. Kantaa ei myöskään oteta kotirauhan ja julkisrauhan väliseen eroon. En myöskään käsittele kotirauhan rikkomisen törkeää tekemuotoa, sillä se on väkivalta- ja pelkoyhteyksiensä takia hyvin erilainen perusmuotoiseen tekemuotoon nähden eikä se liity siihen, miten puhelin- ja tekstiviestihäirintä ovat saaneet muotonsa perusmuotoisen kotirauhan häirinnän rinnalla.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, minkälainen rikos kotirauhan rikkominen on, minkälaisia on sen tunnusmerkistön mukaiset tekotavat ja minkälaisia tuomioita niistä annetaan. Koska käräjäoikeuden aineiston tarkasteluvälin aikana ei ollut vielä erillistä pykälää viestintärauhan rikkomisesta, puhelimitse tehdyt häiriköinnit kuuluvat kotirauhan rikkomiseen. Pyrin kuitenkin löytämään aineistosta tukea sille, miksi erillinen pykälä viestintärauhan rikkomiselle on tarpeen.

2 YKSITYISELÄMÄN SUOJA JA KOTIRAUHAN SUOJA

Yksityiselämän suoja tarkoittaa yksilön itsemääräämisoikeutta siitä, mitä asioita ja tietoja hänestä voi julkaista ja missä määrin (Minilex 2014). Viranomaisilla tai muilla tahoilla ei ole oikeutta puuttua *mielivaltaisesti* tai *aiheettomasti* kenenkään yksityiselämään (Lindstedt 2008, 2). HE:ssä 184/1999 vp todetaan, että yksityiselämän *piirin* tarkka määrittely on hankalaa.

Kotirauhan suoja kuuluu yksityiselämän suojaan. HE:n 184/1999 vp mukaan kotirauha on *fyysistä turvallisuutta* ja yksityisyyden suoja sisältää oikeuden *oleskella määrätyllä alueella tarvitsematta sietää ulkopuolisten - - häirintää*. Kotirauhan suojan nauttiminen on sidottuna niihin paikkoihin, joihin suojan piiri ulottuu.

Suomen perustuslain (11.6.1999/731) pykälässä 10 turvataan yksityiselämän ja kotirauhan suoja. HM:n 94/1919 11. § mukaan kotirauhaa pidetään *loukkaamattomana* ja siihen saa puuttua ainoastaan lailla säädettävien tavoin. Kotirauha tunnetaan myös Yhdistyneiden kansakuntien vuoden 1948 ihmisoikeusjulistuksessa, jonka 12. artiklassa kielletään puuttumasta *kotiin*. Myös Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen mukaan *jokaisella on oikeus nauttia - - kotiinsa - - kohdistuvaa kunnioitusta* (artikla 8). Kotirauhan rajoitus ei saa tapahtua perustuslain yksityisille ihmisille takaamien perusoikeuksien vastaisesti.

Kotirauhan sekä siitä irrotetun viestintärauhan rikkominen on kriminalisoitu rikoslain (RL) 19.12.1889/39 24 luvussa *yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisesta*.

Kotirauhan suojan käsite liittyy myös muihin rikoksiin. Salakuuntelun (RL 24:5) ja salakatselun (RL 24:6) tunnusmerkistöjen mukaan kyseisiin rikoksiin voidaan syyllisty muiden muassa kotirauhan suojaamassa paikassa. Nämä pykälät ovat kuitenkin kotirauhan rikkomisesta erillisiä, joten en käsittele tutkimuksessani niitä.

2.1 Kotirauhasäännösten historiaa

Alun perin kotirauhan suoja tarkoitti vainotun oikeutta suojaan omassa kodissaan vainoajaa kohtaan (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 335). Kotirauhan käsite tunnettiin jo 1200-luvulla, jolloin rangaistavuuteen oikeudettoman tunkeutumisen lisäksi vaadittiin väkivallan teko siellä ollutta isäntäväkeä kohtaan. Pelkästä tunkeutumisesta rangaistiin vain, mikäli itse teossa aiheutettiin vahinkoa. (Livson 1958, 19.) Ennen *rauhanvalalakien* vahvistamista 1280, kotirauhan rikkomiseen syyllistyminen vaati kahta tai useampaa tekijää. Uudistuksen myötä riitti, että tekijöitä oli yksi. Lisäksi teon määritelmää muutettiin siten, että rikkomiseen saattoi syyllistyä myös tekemällä väkivallan teko kotirauhan suojan ulkopuolelta sen sisäpuolella olevaa henkilöä kohtaan *ampumalla tai heittämällä* jotakin tätä kohti. (Livson 1958, 20–21.) 1400-luvulta lähtien kotirauhan suojan piiriä laajennettiin pelkän talon pihapiiristä myös niihin rakennuksiin, jotka olivat pihan ulkopuolella, kuten saunaan ja latoon. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 336.)

1889 lakia uudistettiin siten, että *vahingoittamistarkoitus* poistettiin ja tunnusmerkistöön kuuluivat enää tunkeutuminen ja jääminen sekä *sisään hiipiminen* ja kätkeytyminen. Pyrkimys käyttää väkivaltaa ja hajottaa omaisuutta erotettiin kuuluvaksi törkeään tekemuotoon. Ennen sitä laissa oli vaatimus väkivallasta tai vahingoittamistarkoituksesta, pelkästään oikeudettomasta tunkeutumisesta tai jäämisestä ei riittänyt rangaistukseen. Vahingoittamisen tuli tapahtua harkitusti, *pikaistuksissa* tehtyä väkivaltaa ei luettu kuuluvan kotirauhan rikkomiseen. Kotirauhan suojan piirin määrittely oli monimutkaista. Piiriin kuului asuintalon ja sen pihan lisäksi alukset ja laivat, sekä omat että vuokratut. Muissa tapauksissa jonkin alueen kuuluminen kotirauhan piiriin oli tilanneriippuvainen. Esimerkiksi pelto kuului suojan piiriin vain silloin, kun siellä tehtiin töitä. Kotirauhan rikkomiseen saattoi syyllistyä myös, mikäli tekijä pakotti uhrin pois kotirauhan suojaamasta paikasta ja teki tälle väkivaltaa suojan piirin ulkopuolella.

Henkilöllisen suojan määrittely oli yksinkertaisempaa ja sitä nauttivat kotiväen lisäksi palvelusväki ja vieraat. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 336–337.)

Nykyään kotirauhasäännökset on jaettu kotirauhan rikkomiseen (RL 24:1), viestintärauhan rikkomiseen (RL 24:1 a) ja törkeään kotirauhan rikkomiseen (RL 24:2).

2.2 Kotirauhan suojan piiri

RL:n 24:11. § määrittää kotirauhan suojan piiri. Siihen kuuluvat *asunnot, loma-asunnot ja muut asumiseen tarkoitettut tilat, kuten hotellihuoneet, teltat, asuntovaunut ja asuttavat alukset, sekä asuintalojen porraskäytävät ja asukkaiden yksityisaluetta olevat pihat niihin välittömästi liittyvine rakennuksineen*. HE:ssä 184/1999 vp tarkennetaan suojan piiriä. *Muiden asumiseen tarkoitettujen tilojen* tarkennetaan tarkoittavan vaikkapa rekka-autoja, joissa on *nukkumiseen tarkoitettu* tila. Samassa esityksessä todetaan, että kerrostalojen ja pienkerrostalojen pihat eivät kuulukaan kotirauhan suojan piiriin, ellei niitä ole nimenomaisesti jaettu asukkaille asunto-osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen tai muun sopimuksen mukaisesti. Vaikka pihat eivät kuuluisi suojan piiriin, voi pihalla tapahtuvasta ja huoneiston sisään kohdistuvasta häirinnästä syyllistyä kotirauhan rikkomiseen.

Neuvosen (2014, 124–125) mukaan on tilannekohtaista, kuuluuko taloyhtiön yhteinen pihamaa kotirauhan suojaan piiriin vai ei. Jokaisella *suojusta tilaa* oikeutetusti käytävällä on oikeus poistaa muut ihmiset alueelta. Päätösvalta on varsinaisesti kuitenkin tilan *haltijalla*, joka voi tehdä ratkaisun silloin, kun muiden mielipiteet jonkun suojaa nauttimattoman poistosta eriävät.

Myöskään siitä huolimatta, että rappukäytävät kuuluvat suojan piiriin, ei taloyhtiön asukas tai muu suojaa nauttiva voi mielivaltaisesti estää ketään pääsemästä sinne, esimerkiksi jonkun toisen suojaa nauttivan henkilön asuinhuoneistoon vieraaksi menevää ei ole syytä poistaa. Rappukäytävästä käsin tapahtuvasta häirinnästä voi syyllistyä samoin kuin pihamaalta. Ruuskan (2007, 63) mukaan rappukäytävät kuuluvat kotirauhan piiriin, sillä kulkeminen asuntoon sisään ja ulos ei ole muulla tavalla mahdollista, ja asukkaalla on oikeus poistaa siellä luvattomasti oleva ja häiriköivä henkilö. Ruuskan mielestä kerrostalojen saunatilat kuuluvat suojan piiriin, jos asukas käyttää niitä vakituises-

ti eikä hänellä ole omaa saunaa asunnossaan. Sitä vastoin asuntoon ei-välittömästi liittyvät säilytystilat eivät nauti suojaa, sillä kyseessä ei ole ”omaisuuden rauha.” Hän tuo myös esiin tapauksen, jossa Itä-Suomen HO:n 30.1.1981 antaman ratkaisun mukaan henkilö ei syylistynyt kotirauhan rikkomiseen, kun oli poistumiskiellon jälkeen itse poistunut pihalta, mutta ei ollut siirtänyt toisen henkilön pihalle ajamaansa autoa pois.

Myös muut kuin asumiseen tarkoitetut tilat, jotka sijaitsevat kotien pihamaalla, kuuluvat suojan piiriin. On yhdentekevää, mikä on rakennuksen *laatu*, vaan suoja perustuu sen sijaintiin. Piharakennuksia voivat olla esimerkiksi *autotallit* ja *varastorakennukset*. (HE 184/1999 vp.) Nauttiakseen kotirauhan suojasta asumisen ei tarvitse olla vakinaista. Riittää, että kohde on *tarkoitettu* asumiseen ja että *ympärivuorokautinen asuminen* on siinä mahdollista. (Ruuska 2007, 59–60.) Hylätyt rakennukset eivät kuulu suojan piiriin (Neuvonen 2014, 124). Ruuska ottaa kantaa myös siihen, milloin sellainen kohde, jossa ei asuta vakituisesti, nauttii kotirauhan suojaa. Hänen mukaansa paikan on tekohetkellä oltava sellaisessa kunnossa, että sitä on mahdollista käyttää *asumiseen oikeusjärjestyksessä hyväksytyllä tavalla*. Esimerkiksi pressun alla säilössä oleva, muussa tilanteessa asumiskelpoinen vene ei kuulu säilöaikanaan suojan piiriin, koska sitä ei voi käyttää asumiseen eikä nukkumiseen. (Ruuska 2007, 66–67.)

Ongelmalliseksi voi muodostua piirin laajuuden määrittäminen. Pihan rajat ovat yleensä määriteltävissä näkyvissä olevin merkein, kuten ojiin, aitoihin, pensasaitoihin, postilaatikoihin ja metsänreunaan. Kiinteistörekistereihin on kirjattu kiinteistörekisterikartat, joissa näkyy tonttien ja tilojen rajat. *Jokamiehen oikeudet* kuitenkin estävät esimerkiksi metsän omistajaa pystyttämästä kieltokylttejä ja aitoja rajoittamaan muiden kulkua (HE 184/1999 vp). Kotirauhan suojan piiriin ei myöskään kuulu jonkin muun kuin asumiseen tarkoitetun tilan ottaminen väliaikaisesti asumiskäyttöön. Vaikka myös teltat kuuluvaksi suojan piiriin, niin ne eivät nauti suojaa, mikäli telttailu tapahtuu jokamiehen oikeuksien vastaisesti.

Laissa tai esitöissä ei ole minkäänlaisia tarkkoja rajoja tai metrimääriä kotirauhan alueelle. Epäselvien ja puutteellisten rajojen, rajamerkintöjen tai muiden rajaa tunnetusti määrittävien merkkien (aidat, postilaatikot jne.) takia on mahdollista, että kotirauhan piiriin saatetaan vahingossa eksyä. Tunkeutumi-

sen kotirauhan alueelle täytyy olla tekona tahallinen, joten jos henkilö ei tiedä harhailevansa jonkun pihamaalla, ei tekokaan täytä tunnusmerkistöä. Mielestäni vaatimus *tahallisuudesta* (luku 3.2.5) poistaa tai ainakin ratkaisee osaltaan ongelman pihamaan rajoista, sillä rangaistavuus vaatii sitä, että tekijä tietää tai tekijän olisi pitänyt tietää rajoista. Tällaisissa tapauksissa koen riittäväksi sen, että ne on arvioitavissa niin epäselviksi, ettei maastoa tuntematon ihminen voisi niitä huomata. Tällöin on kuitenkin syytä muistaa, että mikäli kotirauhan suojava henkilö käskee harhailijaa poistumaan alueelta eikä harhailija tottele poistumiskäskyä *riittävän nopeasti*, syyllistyy hän kotirauhan rikkomiseen *jäämällä* alueelle.

Rannat voivat tuottaa ongelmia, sillä vesialueet eivät kuulu kotirauhan suojan piiriin (Ruuska 2007, 65). Ruuskan mukaansa tällaisessa tapauksessa sovelletaan vesilakia 27.5.2011/587, jonka mukaan käyttö ei saa aiheuttaa haittaa tai häiriötä. Toisin sanoen on oltava tarpeeksi kaukana vesillä. Ruuskan (2007, 66) määritelmän mukaan välimatkan on oltava sellainen, ettei rannalla tai laiturilla tapahtuvaa keskustelua pysty kuulemaan ja että suojan piirissä oleva henkilö kokee itse olevansa suojassa häiriöltä. Soluasunnot, joissa omien huoneiden lisäksi on esimerkiksi yhteiset keittiö- ja pesutilat, kuuluvat kokonaisuudessaan kotirauhan suojan piiriin (Ruuska 2007, 102).

KKO otti 2005:101 päätöksessään kantaa siihen, voiko kotirauhaa rikkoa siten, että kotirauhan piiriin esineitä heittelemällä rikotaan omaisuutta silloin, kun asukas ei ole paikalla. Ratkaisun mukaan tekijä ei syyllistynyt kotirauhan rikkomiseen, sillä kohteena ollut kesäasunto oli tekohetkellä asumaton. Vaikka kesäasunto kuuluukin kotirauhan suojan piiriin, KKO pohti, aiheuttaako ikkunoiden rikkominen asianomistajalle RL:n 24:1 tarkoitettua häiriötä. KKO tuli siihen tulokseen, ettei kotirauhan rikkomista ollut tapahtunut.

2.3 Henkilöllinen suoja

Kotirauhan suojaa nauttiviin henkilöihin kuuluvat kaikki kyseisen paikan haltijat ja asukkaat sekä muut tilapäisen asuinoikeuden haltijat ja vieraat. Kotirauhan suojaa nauttivat paikan haltija ja vuokralainen sekä ne, joilla on lupa asioida kotirauhan piirin alueella. Jokaisella asunnossa asuvalla henkilöllä on oma kotirauhansa ja itsenäinen valta päättää vierailijoista ja yhdenkin asukkaan poistumiskäskyä on toteltava. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 340.) Kuitenkaan *ilkivaltaista* tai *muuten perusteetonta* käskyä ei tarvitse noudattaa, mikäli joku toinen asukas päättää, että vierailu on sallittua (HE 184/1999 vp). Alle 18-vuotiaallakin on itsenäinen kotirauhan suoja, mutta konfliktitilanteissa huoltajien kanta nähdään vahvempana (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 340). Lähtökohta on, että lapsella on oikeus kieltää henkilöä tulemasta sisään sekä käskeä poistumaan, ja lapsen kehotusta on noudatettava (Ruuska 2007, 119).

Kuitenkin on syytä ottaa huomioon, että lapsella saattaa olla jokin syy, miksi hän kokee jonkun vierailijan läsnäolon häiritsevänä. Mikäli tällaisissa tilanteissa lapsi kertoo syyn siihen, miksei haluaisi vierailun jatkuvan, on lapsen kanta otettava huomioon. Ruuska (2007, 117–118) pohtii huoltajien vastuuta lapsen etujen, kuten turvallisen kasvuympäristön, toteutumisesta ja sitä, millaiset päätökset voivat rikkoa lapsen oikeuksia ja mitkä eivät ole lapsen edun mukaisia. Myös lapsen oikeus kotirauhaan on turvattu perustuslaissa. Asian enempi spekulointi menee kuitenkin jo lasten oikeuksia koskevan lainsäädännön puolelle, joten asiaan ei ole syytä ottaa kantaa. Kun jokaisella on itsenäinen valta joko sallia tai kieltää vierailun, menee lähtökohtaisesti huoltajien kanta lapsen edelle.

Vuokralaisen oikeus suojaan jatkuu niin kauan kuin hän asuu vuokraohteessa. Suoja on voimassa, vaikka vuokraoikeutta ei enää olisi. (Ruuska 2007, 67.) Tapauksessa, jossa vuokralainen asuu kohteessa vuokrasopimuksen irtisanomisesta tai purkamisesta huolimatta, ei sovelleta kotirauhasäännöksiä, vaan asia hoidetaan kärjäoikeusmenettelyssä hakemalla häätöpäätöstä ja mahdollisilla ulosottoimilla.

Suojan nauttiminen ei vaadi vakituista asumista. KKO linjaa ennakkopäätöksessään 2011:10, että kotirauhan suoja koskee myös asuinpaikan haltijan lapsia, vaikkeivät he asuneetkaan kyseisessä paikassa vakituisesti. Tapauk-

sessä alaikäiset lapset olivat isänsä luvalla olleet ystäviensä kanssa tämän asunnossa, kun sinne oli tunkeuduttu. Tunkeutajat olivat tulleet asuntoon isän nimenomaisesta kiellosta huolimatta. KKO pohti kysymystä siitä, ovatko myös lapset asianomistajan asemassa. Koska henkilöpiiriä ei ole määritelty laissa eikä sen esitöissä (HE 184/1999 vp), KKO käytti päätöksenteon pohjana esitöissä ilmi käyvän haltijan itsenäisen päätöksenteon lähtökohdan. KKO:n mukaan ei ole merkitystä sillä, onko asunto tilapäinen vai vakituinen ja minkälaista asuminen siellä on kestoaltaan.

Myös Päijät-Hämeen käräjäoikeus linjaa tuomiossaan 11/2129, että kotirauhan suojaa nauttii myös asunnossa tosiasiallisesti asuva henkilö, vaikkei hänen nimissään ole vuokrasopimusta eikä häntä ole merkitty taloon asukkaaksi. Edellä olevista tapauksista on pääteltävissä, että oikeus suojaan on sidoksissa asumiseen, vaikkei se olisi vakituista tai virallisin paperein todennettua.

Avio- ja avopuolisoilla on yhtäläinen oikeus kotirauhan suojaan. Sillä ei ole merkitystä, onko asunto vain jommankumman nimissä. (Ruuska 2007, 106.) Se, kumman oikeus kotirauhan suojaan on ensisijainen toisiinsa nähden, on tapauskohtaista. Silloin voidaan pohtia esimerkiksi sitä, pitääkö toinen poistaa asunnosta väkivaltaisuuden takia. Kyseessä voi olla myös avioerotilanne, jossa toinen on jo tehnyt muuttopäätöksen ja -ilmoituksen, mutta vitkuttelee itse muuton kanssa. Tapahtumat voivat johtaa käräjäoikeuden määräämään yhteiselämän lopettamiseen tai perheen sisäiseen lähestymiskieltoon.

Asuntoloissa asuvien kotirauhaa saattavat rajoittaa asuntoloiden säännöt (Ruuska 2007, 101). Samoin hoitolaitoksissa asuvat henkilöt nauttivat kotirauhan suojasta laitoksen sääntöjen rajoitusten mukaan (Ruuska 2007, 94). Tällaisissa asumismuodoissa vapauden rajoitus ei saa tapahtua vastoin lakeja. Kotirauhan suojaa eivät nauti *talonvaltaajat* tai ne, jotka rakentavat luvatta toisen maalle (Ruuska 2007, 66).

3 KOTIRAUHARIKOKSET

3.1 Kotirauhan rikkominen

Rikoslain 24. lukua yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisesta kotirauharikosten osalta on muutettu kolmesti 2000-luvulla. Vuonna 2000 tuli voimaan uudistus, jossa säännöksistä tehtiin yksityiskohtaisempia ja lisättiin tekotapoja sekä laajennettiin kotirauhan suojan piiriä (HE 184/1999 vp). Vuosien 2009 ja 2013 muutokset koskivat tekstiviestein tapahtuvaa häirintää. Ensin tekstiviestien lähettäminen sisällytettiin pykälään kotirauhan häirinnästä (LaVM 10/2009 vp), mutta myöhemmin viestintärauhasta tehtiin oma erillinen pykälä (LaVM 11/2013 vp).

Kotirauhan rikkomisen tunnusmerkistö kuvaillaan rikoslain 24 luvun ensimmäisessä pykälässä. Sen mukaan kotirauhan rikkomiseen syyllistyy se, joka *oikeudettomasti tunkeutuu, menee salaa tai harhauttaen, jää tai kätkeytyy taikka metelöi, heittelee esineitä tai muulla vastaavalla tavalla* rikkoo kotirauhaa. Rangaistuksena on sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. Kotirauhan rikkominen on asianomistajarikos. Yritys ei ole rangaistava (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 347).

3.2 Tekotavat

3.2.1 Oikeudeton tunkeutuminen

Kotirauhan suojan piiriin tunkeutuminen edellyttää jonkin fyysisen esteen ylittämistä tai ohittamista taikka muun kiellon noudattamatta jättämistä. Tunkeutuminen voi tapahtua esimerkiksi ylittämällä aita tai rikkomalla ovi sisään pääsemiseksi taikka kulkemista suojan piiriin kieltomerkistä huolimatta. Tunkeutumista on niin ikään väärillä avaimilla sisään tuleminen. Myös avonaisesta ovesta tuleminen on tunkeutumista, mikäli se tapahtuu vastoin paikan haltijan tahtoa. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 341.) Näkyvien kieltomerkkien ja esteiden lisäksi yhtäläinen merkitys on haltijan suullisella kiellolla. Esteen tai kiellon on oltava ulkopuolisille selkeä merkki siitä, että paikan haltijan suhtautuminen alueelle tulemiseen ja siellä olemiseen on kielteinen. (Ruuska 2007, 74.) Tilanteita, joissa joku tulee tapaamaan henkilöä pihamaalle ja joutuu samalla ohittamaan kieltomerkkejä, ei pidetä oikeudettomana, sillä vierailu on täl-

löin hyväksyttävä syy. Tapaamispyrkimys ei kuitenkaan oikeuta tulemista sisälle asuntoon kielloista huolimatta. Kaupustelijoita varten on laitettava *nimenomainen* kieltomerkki. (HE 184/1999 vp.)

Kieltokylttien käytössä on kuitenkin huomioitava se, etteivät niiden välittämät kiellot koske aluetta, joka ei lain mukaan kuulu kotirauhan suojan piiriin (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 341). Näin paikan haltija ei voi mielivaltaisesti rajata itselleen aluetta, johon kieltää pääsyn muilta.

3.2.2 Salaa meneminen ja harhauttaminen

Salaa menemisellä tarkoitetaan sitä, että tekijän on tarkoitus yrittää välttää huomatuksi tuleminen. On tärkeää korostaa, ettei salaa meneminen koske tilannetta, jossa jostain syystä kukaan ei *huomaa* paikalle tulijaa. On olennaista, että tunkeutuminen tapahtuu tarkoituksena päästä kotirauhan suojaamaan paikkaan kenenkään *tietämättä*. (HE 184/1999 vp.) Yleensä tällainen tunkeutuminen tapahtuu hiljaa kulkien ja hiipien, ja vanhassa laissa tekoa kuvailtiin *sisään hiipimisellä*.

Harhauttaminen on tekemuotona uusi ja se on otettu lakiin vuonna 2000 (LaVM 6/2000 vp). Harhauttamisessa tunkeilija voi esittää olevansa kotirauhan suojaan kuuluva tai muuten alueella olemiseen oikeutettu henkilö. Harhautuksen kohteena voi olla kuka tahansa, jolla on valta päästää henkilö alueelle. Sellainen voi olla joko itse paikan haltija tai joku muu, kuten isännöitsijä. (Ruuska 2007, 75.) Harhauttamisen lisääminen tekotavaksi suojelee ennen kaikkea kotirauhan suojan haltijan oikeutta yksityisyyteen: haltijalla täytyy olla valta päättää siitä, hyväksyykö hän henkilön pääsyn alueelle. Kysymystä siitä, loukkaako väärällä identiteetillä kotirauhan suojan alueelle tuleva henkilö uhrin yksityisyyttä ja tahdonvapautta käsiteltiin EOA:n ratkaisussa 1765/4/1999. Tapauksessa sosiaalityöntekijät olivat tulleet asiakkaansa kotirauhan suojaamalle alueelle antamalla itsestään väärän henkilöllisyyden. Näin asiakas ei voinut tietää, keitä tulijat tosiasiallisesti olivat. (Ruuska 2007, 76.)

3.2.3 Kätkeytyminen ja jääminen

Kätkeytymisen ja jäämisen tekoapoina on se edellytys, että henkilöllä on alun perin ollut oikeus tulla alueelle (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 342). Teon rangaistavuus riippuu poistumiskäskyn noudattamatta jättämisestä tai muista olosuhteista, joista on pääteltävissä, ettei alueella oleskelu ole enää sallittua (HE184/1999 vp). Jokaisella asukkaalla on yhtäläinen oikeus poistumiskehotuksen antamiseen ja myös jonkun toisen perheenjäsenen kutsuman vieraan on noudatettava käskyä, mikäli käsky ei ole ilkivaltainen tai sitä ei anneta ilman kunnollista perustetta. Henkilö, joka jättää poistumatta alueelta kehotuksen jälkeen, rikkoo kotirauhaa. Vaikka tunnusmerkistö täyttyy *välittömästi* sen jälkeen, kun poistumista ei suoriteta, on epäselvää, miten nopeasti *välittömän* poistumisen on tapahduttava. Nuutilan (2002, 883) erään esimerkin mukaan kehotuksen jälkeen *ei enää ole aikaa pitkiin neuvotteluihin*.

Alueelle jäämisessä voi olla kyse myös tilanteesta, jossa tekijä jättää noudattamatta jo ennestään tietämänsä poistumisaikaa. Päihtymystilansa vuoksi poistumiseen kykenemätön henkilö ei kuitenkaan syyllisty kotirauhan rikkomiseen, sillä teko vaatii tahallisuutta. Kotirauhan rikkomiseen voi kuitenkin syyllistyä henkilö, jolle on esimerkiksi annettu tehtäväksi hoitaa asunnossa jokin työ, mutta joka jääkin asuntoon tutkiskelemaan pidemmäksi aikaa. (Ruuska 2007, 77–78.)

3.2.4 Häiritseminen

Häiritseminen tapahtuu *metelöimällä, heittämällä esineitä tai muulla vastaavalla tavalla* (RL 24:1). Tekomuoto otettiin rikoslakiin 1938 (Neuvonen 2014, 108). Häirintään voi syyllistyä kotirauhan suojan alueella luvallisesti oleva henkilö tai häirintä voi tapahtua alueen ulkopuolella (HE 184/1999 vp). Alueella häiritsevä henkilö voi syyllistyä kotirauhan rikkomiseen esimerkiksi jatkamalla metelöimistä kielloista huolimatta. Teon on oltava tahallista, joten tekijän on pidettävä *varsin todennäköisenä* sitä, että aiheuttaa häiriötä. Tällöin esimerkiksi kiellon jälkeen jatkuvaa toimintaa voidaan pitää tahallisena. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 344.) Häiritsemiseen voi syyllistyä myös sellainen henkilö, joka on vastuussa eläinten, kuten koirien, pitämästä metelistä, mikäli metelistä on valitettu ja vastuunalainen henkilö tarkoituksella jättää tekemättä

asialle mitään. Tavanomaiseen elämään kuuluvat äänet, kuten pesukoneen ääni tai harvakseltaan tapahtuva riitely eivät ole kotirauhan häirintänä pidettäviä tekoja. (Ruuska 2007, 84.)

Erilaisten esineiden heittäjä voi joutua myös vahingonkorvausvastuuseen, mikäli on toiminnallaan hajottanut esimerkiksi ikkunalaseja. *Muu vastaava tapa* voi olla esimerkiksi häirintä valolla tai tärinän aiheuttamisella. Tavanomaiset korjaustyöt tai *viranomaisten luvalla järjestetyt tilaisuudet* eivät ole oikeudeton ta häirintää, vaikka niistä syntyisikin meteliä. (HE 184/1999 vp.) Muu tapa voi olla myös aseella ampuminen. Epämiellyttävien asioiden laittaminen postiluukusta sisään täyttää tunnusmerkistön. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 345.) Sanalliselta sisällöltään epämiellyttävien kirjeiden ja viestilappujen häiritävyydestä tuomioistuimella ei ole yhtenäistä linjaa. Fränden ym. (2014, 345) mukaan kirjeitse tapahtuva häirintä ei ole rangaistavaa kotirauhan häirintänä. Turun hovioikeus on linjannut päätöksessään 2010:3, ettei kirjeiden lähettäminen ole kotirauhan rikkomista. Kirjeistä ja viesteistä ei kuitenkaan ole yhtä selkeää linjaa. Päijät-Hämeen käräjäoikeuden ratkaisussa 10/1174 tuomittiin kotirauhan rikkomisesta henkilö, joka muun häirinnän lisäksi oli tiputellut asiattomia viestejä asianomistajan postiluukusta. Toisaalta ratkaisussa ei otettu kantaa viesteihin, joten jos viestien tiputtelu olisi ollut ainut teko, ratkaisukin olisi saattanut olla toinen. Joko tällaiselle häirinnälle ei ole yhtenäistä linjaa tai sitten kirjeet ja viestilaput nähdään häiritsevyydeltään erilaisina.

Myös itse kotirauhan suojaa nauttiva henkilö voi syyllistyä toisen samassa paikassa asuvan henkilön kotirauhan rikkomiseen. Häirintä voi vakavimmillaan johtaa perheen sisäisen lähestymiskiellon määräämiseen. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 346.)

3.2.5 Oikeudettomuus ja tahallisuus

Jotta teko olisi rangaistava, sen täytyy toteuttaa vaatimukset *oikeudettomuudesta*. Oikeudeton teko on silloin, kun se tapahtuu vastoin kotirauhan suojan haltijan tahtoa. Tahdonilmaus voi olla suullinen tai se on esitettävissä kieltokyltein. Sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyy *hiljainen suostumus*, jolloin erillistä tahdonilmausta ei välttämättä vaadita (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014,

342). Vaikka henkilö joutuisi alueelle tullessaan ohittamaan kieltokyltin, hyväksyttävällä syyllä, kuten sähkömittarin lukeminen, teko on oikeutettu. *Kieltoerehdys* voi poistaa teon rangaistavuuden. Näin voi käydä esimerkiksi silloin, kun kaupustelijalle annetusta kiellosta on kulunut niin pitkä aika, että tämä luulee, ettei se ole enää voimassa. (Ruuska 2007, 85.)

Kun kyse on kerrostalon portaikosta, joka kuuluu kotirauhan suojan piiriin, ei asukas voi kieltää toisen asukkaan vieraan pääsyä rappukäytävään tai käskeä häntä poistumaan. Päätöksen tekee se, joka on teon kohteena. Jos esimerkiksi asukas kieltää ovikellon soittajaa tulemasta sisään, toistettu ovikellon soittaminen riittää tunnusmerkistön täyttymiseen. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 342.)

RL:n 3 luvun pykälässä 6 määritellään tahallisuus. Sen mukaan tekijän *tarkoitanut aiheuttaa seurauksen* tai on pitänyt seurausta *varmana* tai *varsin todennäköisenä*. Teko on tahallinen myös, mikäli *tekijä on pitänyt* tunnusmerkistön mukaista seurausta *tarkoittamaansa seuraukseen varmasti liittyvänä*. Ruuskan (2007, 87) mukaan kuitenkin riittää tahallisuusasteista alhaisin eli *todennäköisyystahallisuus*. Kun kyseessä on kotirauharikos, tekijän täytyy olla tietoinen siitä, että *kohteena on kotirauhan suojaama paikka* sekä siitä, että hän toiminnallaan rikkoo henkilön kotirauhaa. Epäselvissä tapauksissa, jos esimerkiksi epäillään kyseessä olevan hylätty talo, on lähtökohtaisesti oletettava mieluummin, että paikka nauttii kotirauhan suojaa kuin että se ei nauti. (Mts. 88–90.) Edellä luvussa 2.2 kuvattu eksyminen ei esimerkiksi olisi kotirauhan rikkomista, sillä siitä puuttuu tahallisuus

3.3 Viestintärauhan rikkominen

3.3.1 Puhelimitse tapahtuvan häirinnän historia rikoslaissa

Viestintärauhan rikkominen (13.12.2013/879) erotettiin omaksi pykäläkseen rikoslakiin 1.1.2014. Voimassa olevan 1 a §:n mukaan rangaistaan sitä, *joka häirintätarkoituksessa toistuvasti lähettää viestejä tai soittaa toiselle siten, että teko on omiaan aiheuttamaan tälle huomattavaa häiriötä tai haittaa*. Rangaistuksena teosta on sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta.

Puhelimella tapahtuva häirintä kriminalisoitiin alun perin jo 1930-luvulla. Vaikka viestintäteknologia oli jo huomattavasti kehittyneempää 2000-luvulla, pykälää ei uudistettu puhelinhäirinnän osalta. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 349.) Kuitenkin tarve erillisen pykälän lisäämiseen syntyi, kun KKO:n päätöksen 2008:86 mukaan tekstiviesti ei ole rinnastettavissa puhelinsoittoon eikä se siten ole kotirauhan häirintää. Silloinen kotirauhasäännös piti rangaistavana vain puhelinsoittoja ja tunnusmerkistön mukaisesti *soittamalla puheluita tai muulla vastaavalla tavalla* (9.6.2000/531). Neuvonen (2014, 109) näkee, että viesti ja puhelu aiheuttavat vastaanottajalle yhtäläisen haitan, joten *perusoikeussuojan* näkökulmasta kotirauhan suoja on ulotettava myös viesteihin.

Tapauksen jälkeen hallitus antoi esityksen (HE 232/2008 vp), jossa ehdotettiin, että tekstiviestien lähettäminen sisällytettäisiin kotirauhan rikkomiseen. LaVM:ssä 10/2009 vp ehdotettiin, että *matkapuhelimeen lähetetyt viestit* on määritelmänä tekstiviestejä parempi, sillä se sisältää myös muunlaiset viestit kuten multimedia- ja puheviestit. Mietinnössä todetaan kuitenkin, että sähköpostit eivät lukeudu puhelimeen lähetettyihin viesteihin, joten ne eivät kuulu säännöksen piiriin. Pykälää kotirauhan rikkomisesta muutettiin siten, että puhelinhäirintä lisättiin siihen kolmanneksi kohdaksi: *häiritsee toisen kotirauhaa soittamalla puheluita tai lähettämällä matkapuhelimeen viestejä*.

Lakia puhelimella tapahtuvasta häirinnästä uudistettiin uudelleen 2013, jolloin luotiin erillinen pykälä viestintärauhan rikkomisesta. Hallitus esittää, että tekoon syyllistyisi se, joka toistuvasti *lähettää viestejä tai soittaa* häirintätarkoituksessa niin, että se *on omiaan aiheuttamaan huomattavaa häiriötä tai haittaa*. On huomattava, että enää ei ole merkitystä sillä, tapahtuuko puheluiden ja viestien vastaanottaminen kotirauhan suojaamalla alueella vai ei. Viestintärauhan rikkominen olisi kotirauhan rikkomisesta erillään. Uudistus koski myös viestien muotoa, sillä nyt lakiin sisällytettiin myös silloisen voimassa olleen sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) sisältämät viestimudot (HE 19/2013 vp.) Muita viestimudot ovat sähköpostiviesti, puheviesti ja muu vastaava sanoma (sähköisen viestinnän tietosuojalaki 1:2, 1. mom.). Telemarkkinoinnissa ei sovelleta pykälää kotirauhan rikkomisesta, vaan siihen sovelletaan muita rikoslain kohtia (LaVM 11/2013vp).

3.3.2 Voimassa olevat säännökset viestintärauhan rikkomisesta

On tärkeää huomata, että voimassa olevassa pykälässä on vaatimus *huomattavan haitan* tai *häiriön* aiheutumisesta. Fränden, Wahlbergin ja Matikkalan (2014, 350) mukaan tunnusmerkistönmukaisuuden täytyminen vaatii *neljän ehdon* yhtäaikaista toteutumista.

Ensimmäinen ehdoista on vaatimus soittamisesta tai tekstiviestin lähettämisestä. On yhdentekevää, vastaako vastaanottaja siihen ja käydäänkö puhelimessa keskustelua, sillä pelkkä soitettu puhelu tai lähetetty viesti on pykälässä tarkoitettu teko ja pelkästään niiden vastaanottaminen (ääni) on riittävä aiheuttamaan häiriötä. Toisena vaatimuksena on teon *toistuvuus*. Minkäänlaista lukumäärää ei ole määritely, vaan tekoa täytyy tarkastella häiritsevyyden perusteella. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 350–351.)

Kolmantena ehtona vaaditaan, että tekojen on oltava *omiaan aiheuttamaan -- huomattavaa häiriötä tai haittaa*. Häiritsevyys perustuu joko viestien ja puheluiden määrään tai muuhun tekijään, kuten ajankohtaan. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 351.)

Neljänneksi vaaditaan tekijän tahallisuutta. Tunnusmerkistössä mainitaan *häirintätarkoitus*, jolloin tekijän on oltava tietoinen viestien tai puheluiden lähtemisestä vastaanottajalle sekä siitä, että vastaanottaja on tekijän tarkoittama taikka että teko *on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai häiriötä*. Kyseessä on *tarkoitustahallisuus*, jolla tarkoitetaan sitä, että vaatimus tahallisuudesta täyttyy myös silloin, kun teko epäonnistuu, sillä ainoastaan tekijän *tarkoitus* aiheuttaa haittaa riittää tunnusmerkistönmukaisuuteen. Rangaistavuuteen ei vaikuta se, onnistuuko tekijä tarkoituksessaan vai ei. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 351–352.)

On omiaan –rikos on luonteeltaan sellainen, ettei sen rangaistavuus riipu teon toteutumisesta. Kuitenkin kun on kyse rikoksesta, jossa vastaanottaja ei voi edes tietää teon tapahtuneen sen epäonnistumisen takia, on tekijän saattaminen vastuuseen hyvin ongelmallista. Viestintärauhan rikkominen on asianomistajarikos (HE 19/2013 vp), joten jos asianomistaja ei itsekään tiedä olleensa uhri, ei teosta voida vaatia rangaistusta.

Myös kysymys siitä, mistä häiriö tai haitta vastaanottajalle aiheutuu, voi olla ongelmallinen. Rajaa viestintärauhan rikkomisen ja kunnianloukkauksen välillä

voi olla vaikeaa, sillä niiden raja voi joissain tapauksissa olla epäselvä. Moneksi Päijät-Hämeen käräjäoikeuden tapauksessa puhelimella tapahtunut häirintä sisälsi myös uhrin solvaamista ja haukkumista erilaisin tavoin, mutta vain yhdessä haastehakemukseen oli kirjattu erikseen viestintärauhan rikkominen ja kunnianloukkaus, ja myös tuomio oli annettu näistä erikseen. Muissa tapauksissa solvaaminen sisällytettiin viestintärauhan rikkomiseen, vaikka teot olivat luonteeltaan hyvin samankaltaisia. Frände, Wahlberg ja Matikkala (2014, 352) kuitenkin toteavat, että vaikka yksi teko toteuttaisi molemmat tunnusmerkistöt, on niistä molemmista tuomittava erikseen. Tällaisia tapauksia varten on toivottavaa, että korkein oikeus tai muu toimija ottaisi kantaa alioikeuksien linjojen selkiyttämiseksi tai että asiaan kehittyisi vakiintunut käytäntö.

3.4 Rikoskonkurrenssi

Rikoskonkurrensilla, *rikosten yhtymisellä*, tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, kun tehdään useita eri rikoksia, joista kaikista rangaistaan erikseen. Konkurrenssia on myös se, että annetaan rangaistus vain yhdestä teosta, vaikka tunnusmerkistöjä olisi täyttynyt useampi tai vain yksi olisi täyttynyt useamman kerran. Tällöin muut teot otetaan rangaistuksessa huomioon raskauttavana. (Livson 1954, 17–18.)

Kotirauhan rikkomiseen liittyvät konkurrenssikysymykset koskevat usein esinevahinkoja. Mikäli tunkeutuminen vaatii omaisuuden hajottamista, esinevahingot sisällytetään kotirauhan rikkomiseen eikä niistä rangaista erikseen. Silloin kun omaisuuden vahingoittaminen ei ole *välttämätöntä*, siitä annetaan erillinen rangaistus. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 348.) Kotirauhan rikkomiseen sisältyvä omaisuuden rikkominen voi olla esimerkiksi oven tai ikkunan murtaminen auki väkivalloin.

Törkeässä tekotavassa omaisuusvahinkoja käsitellään eri tavalla. Vaikken käsittele tutkimuksessani törkeää tekotapaa, on siitä sanottava, että törkeästä vahingonteosta on aina tuomittava kotirauhan rikkomisesta erikseen. Samoin pelkästä vahingonteosta tai sen lievästä tekomuodosta rangaistaan erikseen, mikäli omaisuusvahingot tapahtuvat törkeän kotirauhan rikkomisen yhteydessä. Lisäksi omaisuuden vahingoittaminen voi itsessään tehdä rikoksesta törkeän, jos uhrilla on sen vuoksi *perusteltu syy* pelätä henkilökohtaisen turvalli-

suutensa vuoksi. Vaaran aiheuttamisesta ja henkilövahingoista sekä varkaudesta, joka tapahtuu kotirauhan rikkomisen yhteydessä, annetaan erillinen rangaistus. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 348.)

3.5 Hätävarjelu ja pakkotila

Hätävarjelulla tarkoitetaan *aloitetun tai välittömästi uhkaavan oikeudettoman hyökkäyksen torjumista*. Hätävarjelussa käytettyjen keinojen pitää olla suhteessa hyökkäykseen laatuun ja voimakkuuteen sekä muihin olosuhteisiin. (RL 1:4.)

Hätävarjelulla oikeutetaan kotirauhaa rikkovan henkilön poistaminen tilasta. *Puolustusteko* saa jatkua niin kauan kuin tekijä jatkaa tekoaan, esimerkiksi yrittää tunkeutua kotirauhan suojaamaan paikkaan. (Frände, Wahlberg & Matikkala 2014, 346.)

Pakkotila voi oikeuttaa teon, joka muuten täyttäisi rikoksen tunnusmerkistön. Tällöin teko on vapaa rangaistusvastuusta. Pakkotilassa suojellaan muita kuin hätävarjeluun kuuluvia etuja. (RL 1:5.) Esimerkiksi yösijan ja lämmön etsiminen, voi oikeuttaa teon. (Ruuska 2007, 75.) Tällaisessa pakkotilanteessa tekijän motiivina on rikollisen toiminnan sijaan yrittää selviytyä ja suojella itseään esimerkiksi paleltumiselta, jolloin tyhjillään olevaan lomamökkiin voi mennä hakemaan suojaa, mikäli muuta keinoa selviytyä ei ole.

4 PÄIJÄT-HÄMEEN KÄRÄJÄOIKEUDEN KOTIRAUHANRIKKOMISTAPAUKSET 2010–2013

Päijät-Hämeen käräjäoikeudella oli vuosina 2010–2013 yhteensä 33 tapausta. Taulukosta 1 näkyy, miten tapaukset ovat vähentyneet huomasti vuonna 2012, jolloin erotus edellisvuoden määrään on jopa 12. On hyvin erikoista, mikä suureen muutokseen on vaikuttanut. Laskeva trendi ei ole selitettävissä lainsäädännön muutoksilla, sillä se ei ole muuttunut vuosien 2010 ja 2013 välillä. Vuoden 2012 tekotavat olivat kotirauhan häiritseminen matkapuhelinviesteillä. 2013 tekotapoja olivat tunkeutuminen ja jääminen samassa sekä häirintä, tunkeutuminen ja jääminen. Tekotavoista ei voi päätellä mitään muutoksesta.

Lähdin hakemaan selitystä muun lainsäädännön muutoksilla, ja yritin selvittää, olisiko jonkin muun rikostyyppin lisääntyminen lainsäädännön muutosten kautta aiheuttanut kotirauhan rikkomisen vähenemisen. Esimerkiksi vainoaminen, jolla mielestäni olisi voinut olla vaikutusta kotirauharikosten määrään, lisättiin rikoslakiin vasta myöhemmin (HE 19/2013 vp). Muitakaan oleellisia muutoksia ei ole. Asianajaja ja varatuomari Talviaron (via Kivioja 2014) mukaan tuomioistuimissa käsiteltävien tapausten määrä on vähentynyt sovittelumenettelyn ansiosta. Pelkkä sovittelumenettelykään ei selitä muutosta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisun (2013, 3) mukaan valtakunnallisella tasolla kotirauhan rikkomisten sovittelun vuosittaisissa määrissä ei ollut juurikaan heitteilyä vuosien 2010 ja 2013 välillä, vaan luvut pysyivät neljänsadan molemmin puolin ja vuodesta 2012 eteenpäin hieman vähentyen. Myöskään oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen raportista (2014, liitetaulukko 8) ei ilmene, että kotirauhan rikkomiset olisivat yleisesti olleet vähenemässä, vaan niistä annettujen alioikeustuomioiden määrä on päinvastoin kasvanut vuodesta 2010 vuoteen 2012 joitain kymmeniä vuodessa.

Kenties trendi ei ole selitettävissä vain tietyllä tekijällä, vaan siihen liittyy monta tekijää. Syyt voivat olla myös vain paikallisia, sillä ilmiö ei ole selitettävissä valtakunnallisella tasolla.

Taulukko 1. Päijät-Hämeen käräjäoikeuden tapaukset vuosittain.

Vuosi	Tapausten lukumäärä
2010	15
2011	14
2012	2
2013	2

4.1 Lajittelu tekotapojen mukaan

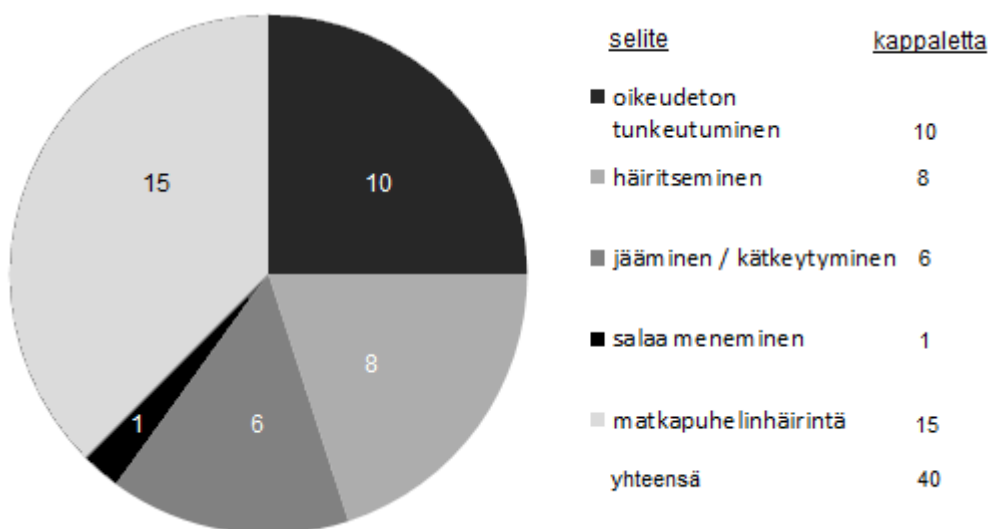
Tarkoituksena on selvittää eri tekotapojen tosiasiallinen esiintyminen tapauksissa. Erilaisten tekotapojen osuudet ja kokonaismäärä näkyvät taulukosta 2. Jotkin haastehakemukset sisältävät useiden eri tekotapojen täyttymisen, vaikka varsinaisia tapauksia olisi ollut vain yksi. Tapauksia on yhteensä 33, mutta niiden sisältämiä tekotapoja on kaikkiaan 40. Olen purkanut yksittäisestä teosta haastehakemusten kuvausten perusteella kaikki eri tavat, joilla kotirauhan

rikkominen on tehty. Yhteen teon kuvaukseen on saattanut sisältyä esimerkiksi sekä oikeudeton tunkeutuminen että jääminen kotirauhan suojaamaan paikkaan. Täten taulukkoon on kerätty kaikkien haastehakemuksissa esiintyneiden tekotapojen kokonaismäärä.

Kuvasta 1 on nähtävissä, että matkapuhelimella tehty häirintä muodostaa ehdottoman enemmistön kaikista tavoista. Seuraavina ryhminä ovat tunkeutuminen ja häirintä. Jääminen ja kätkeytyminen on laitettu samaan ryhmään. En kokenut tarpeelliseksi erottaa niitä, sillä oikeuskirjallisuudessa niitä käsitellään monesti yhdessä. Salaa meneminen on tekona harvinaisin ja niitä oli vain yksi kappale.

Tapausten ajankohtana ei ollut pykälää viestintärauhan rikkomisesta, vaan matkapuhelinhäirintä sisältyi kotirauhasäännökseen, jolloin tunnusmerkistö vaatii sen, että teot tapahtuvat, kun asianomistaja on kotirauhan suojaamassa paikassa. Seuraavissa luvuissa ei ole tarpeen kuvata kaikkia tapauksia, vaan nostan esiin ainoastaan joitain esimerkkejä yhdestä teon kuvauksesta, sillä tapauksia on paljon samanlaisia.

Kuva 1. Tekotapojen määrät.

4.1.1 Matkapuhelinhäirintä

Matkapuhelimeen vastaanotetut puhelut ja viestit muodostavat suurimman yksittäisen tekemuodon ryhmän. Tekoja on yhteensä 15. Tekojen häiritsevyys ja rangaistavuus selittyvät viestien lukumäärällä ja lähetysajankohdalla, puheluiden ajankohdalla, tekojen toistuvuudella ja tekijän häiritsemistarkoituksella. Viestejä on lähetetty useita häirintätarkoituksessa, joista osa on tullut perille yöaikaan (12/349). Ratkaisussa 11/873 vastaaja tuomittiin kotirauhan rikkomisesta, sillä hän oli lähettänyt asianomaiselle lukuisia tekstiviestejä, joita oli kertynyt kuukauden aikana sata kappaletta ja joista osa oli asiattomia.

Käräjäoikeus toteaa ratkaisussaan 12/737, että yöaikaan tapahtuvan häiriösoiton tekijän *on täytynyt olettaa* asianomistajan olevan kotirauhan suojaamassa paikassa. Ratkaisussa 10/2204 perustellaan tuomiota siten, että tekijän on täytynyt tietää tekojensa häiritsevyydestä sisällön ja lähetysaikojen perusteella, lisäksi asianomainen oli nimenomaisesti kieltänyt vastaajaa lähettämästä viestejä. Viestit ja puhelu olivat tapahtuneet pääosin pyhäpäivinä ja iltana.

Kaikissa muissa tapauksissa sisällöltään ikävät ja solvaamistarkoituksessa lähetetyt viestit kuuluivat haastehakemuksessa kotirauhan rikkomiseen. Kuitenkin ratkaisussa 10/1064 tuomio annettiin erikseen kotirauhan rikkomisesta ja kunnianloukkauksesta haastehakemuksen mukaisesti. Vastaaja oli lähettänyt asianomaiselle halventavia tekstiviestejä.

Fränden, Wahlbergin ja Matikkalan (2014, 348) mukaan on tapauskohtaista, tuomitaanko teoista erikseen vai kuuluvatko ne samaan. Teko voi esimerkiksi täyttää sekä törkeän vahingontuottamisen että törkeän kotirauhan rikkomisen tunnusmerkistön. Täytyykö herjaavissa tekstiviesteissä sitten kunnianloukkauksen ja kotirauhan rikkomisen tunnusmerkistö? Ainakin käräjäoikeuden ratkaisun 10/1064 perusteella täytyy, joten miksi kunnianloukkausta ei kirjata haastehakemukseen useammin? Koska kunnianloukkaus on asianomistajarikos, voi näinkin vähäinen määrä johtua siitä, etteivät asianomistajat yksinkertaisesti tiedosta sitä, että voisivat vaatia tuomiota myös kunnianloukkauksesta.

Matkapuhelinhäirinnän suuresta osuudesta voidaan päätellä, että tiukempi määrittely ja erillinen viestintärauhapykälä ovat varmasti olleet tarpeen. Lain-

säädännön muutostarvetta tukee myös se, että matkapuhelimella tapahtuva häirintä yleistyy jatkuvasti (Jokinen 2012). Mielestäni on erittäin hyvä, että matkapuhelimeen kohdistuva häirintä on irrotettu omaksi pykäläkseen. Näistä käräjäoikeuden tapauksistakin on pääteltävissä, ettei näin laajaa rikoksen tekotapaa voida sisällyttää toisen pykälän alaisuuteen, sillä tämänkaltainen häirintä poikkeaa olennaisesti muusta kotirauhan häirinnästä.

4.1.2 Oikeudeton tunkeutuminen tekotapana

Toiseksi suurimman ryhmän muodostaa oikeudeton tunkeutuminen, joita tehtiin 10. Tunkeutuminen on tapahtunut joko pihapiiriin tai sisälle asuntoon taikka kerrostalon rappukäytävään. Ratkaisussa 11/2129 tuomittiin vuokranantajan edustaja, joka oli tunkeutunut *ilman hyväksyttävää syytä* vuokrattuna olleeseen asuntoon. Tekokertoja oli ollut yhteensä 4, minkä lisäksi hän oli aiheuttanut omaisuusvahinkoja. Tunkeutuminen on tapahtunut myös henkilölle eron yhteydessä jääneillä avaimilla (ratkaisu 11/857). Tekijä oli jo muuttanut pois asunnosta ja avaimet olivat hänelle vain tavaroiden hakua varten. Vastaajalla ei näin ollut oikeutta tulla avaimilla sisään asuntoon etenkään, kun asianomistaja oli vielä erikseen kieltänyt häntä tulemasta.

Ratkaisussa 11/523 annettiin tuomio teosta, jossa vastaaja oli tunkeutunut asuntoon rikkomalla parvekkeen oven. Toisessa tapauksessa (ratkaisu 10/2897) tekijä oli hajottanut oven lasin tullut oikeudettomasti sisään. Eräässä tapauksessa teko tapahtui tunkeutumalla rappukäytävään ja asianomistajan estelyistä huolimatta sisälle asuntoon (ratkaisu 10/1007).

Tapauksille yhteistä on se, että sisälle on tultu ”väkisin” joko asianomistajan kielloista huolimatta, murtautumalla sisään tai tulemalla sisään täysin ilman perustetta, kuten vuokranantajan edustajan tapauksessa.

4.1.3 Häiritseminen tekotapana

Häiritsemistapauksia oli kahdeksan kappaletta. Tuomio annettiin muun muassa tapauksessa, jossa naapuri oli häirinnyt toisen kotirauhaa soittamalla aiheettomasti ovikelloa ja soittamalla kovaäänisesti musiikkia (ratkaisu 10/1174) sekä tapauksessa, jossa jatkuva yöaikaan tapahtunut metelöinti metelöinyt häiritsi alapuolella asuvia asianomaisia (11/2049).

Käräjäoikeuden antamista ratkaisuista (11/717) erikoisin tapaus ja muista poikkeava oli tapaus, jossa häirintä tapahtui naapurista käsin usean kuukauden ajan siten, että vastaaja oli antanut lapsensa soittaa erittäin kovaäänistä musiikkia, joka kantautui selvänä asianomistajan pihamaalle. Poliisin kutsuminen paikalle ei ollut lopettanut toistuvia tekoja. Asianomistaja ei kyennyt olemaan rauhassa omassa pihassaan metelin takia. Häirintä on rajoittanut asianomistajan elämää kotirauhan suojaamalla alueella, johon myös piha kuuluu.

Tapauksia yhdistää se, että häiriö on tapahtunut metelöimällä kotirauhan suojan ulkopuolella siten, että meteli on tullut kotirauhan suojan alueelle.

4.1.4 Jääminen ja kätkeytyminen tekotapana

Oikeudettomasti kotirauhan suojan alueelle jäämisiä oli kaikkiaan kuusi. Viidessä tapauksessa vastaaja ei ollut poistunut alueelta asianomistajan nimenomaisista kielloista huolimatta ja yhdessä poliisipartio oli joutunut poistamaan alueelle jääneen henkilön. Monessa tapauksessa vastaaja oli myös oikeudettomasti tunkeutunut asuntoon kielloista huolimatta.

4.1.5 Salaa meneminen tekotapana

Käräjäoikeuden tapauksista ainoastaan yksi täytti salaa menemisen tunnusmerkistön. Tapauksessa vastaaja oli mennyt kesämökille, jonka omisti kuolinpesä ja oleskellut siellä päivän ajan poliisin tulloon asti.

4.2 Rangaistukset

Rangaistus annettiin kaikkiaan 26 tapauksessa. 25 tapauksessa rangaistus on sakkoa ja ainoastaan yhdestä annettiin yhteinen vankeusrangaistus, joka muutettiin yhdyskuntapalveluksi. Vankeusrangaistus ei tullut ainoastaan kotirauhan rikkomisista vaan muita tekoja olivat lähestymiskiellon rikkominen ja kaksi laitonta uhkausta.

Monissa haastehakemuksissa on kotirauhan rikkomisen lisäksi muita rikoksia ja niistä on annettu yhteinen rangaistus, mikä muodostaa ongelman tosiasiallisten kotirauharikosten rangaistusten arvioinnissa. Huomioin analyysissäni ainoastaan ne tapaukset, joissa kotirauhan rikkominen on ainoa syyksi luettu rikos, sillä yhteisrangaistuksista ei saa todellista kuvaa vain tämän rikostyyppin tuomioista.

Pelkästä kotirauhan rikkomisesta annettiin rangaistus 13 tapauksessa. Keskiarvo on 24 päiväsakkoa. Alimmat päiväsakot tulivat pääosin puhelimitse tapahtuneesta häirinnästä, alimpana 5 päiväsakkoa. Suurimmat, 40 päiväsakon rangaistukset annettiin teoista, jotka olivat tekoajaltaan pitkäkestoisia, jopa useampia kuukausia. Lisäksi muutamassa tapauksessa vastaaja tuomittiin maksamaan korvauksia.

Yhteisrangaistuksissa rangaistus nousi 80 päiväsakkoon. Muita kotirauhan rikkomiseen liittyviä seuraamuksia olivat erilaiset vahingonkorvaukset ja korvaus henkisestä kärsimyksestä sekä oikeudenkäyntikulut. Yhteisrangaistuksista ei ole tarpeen laskea keskiarvoja, sillä niihin vaikutti niin moni rikos.

Seitsemässä tapauksessa rangaistusta ei annettu lainkaan. Syyte peruutettiin viidessä tapauksessa. Yhdessä syyte hylättiin sen perusteella, ettei kotirauhan rikkomisesta ollut tarpeeksi näyttöä. Toisessa tapauksessa taas vastaaja jätettiin rangaistukseen tuomitsematta, sillä hän ei ollut täysin ymmärtänyt tekonsa merkitystä ja syyllisyys nähtiin vähäiseksi (ratkaisu 11/536).

Kaikkiaan Suomessa tuomittiin 379 rangaistusta kotirauhan rikkomisesta vuonna 2012. Vankilaan, yhdyskuntapalveluun ja ehdolliseen vankeusrangaistukseen tuomittiin yhteensä kahdeksan. Sakkorangaistuksia oli 250. (Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos 2014, liitetaulukko 9.) Päijät-Hämeen käräjäoikeuden rangaistukset ovat linjassa koko Suomen tilastojen kanssa, sillä sakkorangaistuksia on huomattavasti enemmän kuin vankeusrangaistuksia.

4.3 Asianosaisten väliset suhteet

Matkapuhelinhäirinnässä on selkeästi havaittavissa, että ehdoton enemmistö häiritsijöistä tuntee asianomistajan. Kyseessä on voinut olla entinen puoliso tai muu tuttu. Sen sijaan muissa tekotavoissa on enemmän hajontaa tekijän ja uhrin välisessä suhteessa. Myös muissa tekotavoissa tekijänä saattoi olla entinen kumppani, mutta erityisenä ryhmänä nousivat naapurit, joiden teon motiivi jäi epäselväksi, luultavasti tarkoituksena on vain ollut ärsyttää. Aineistoni koostui haastehakemuksista ja tuomioista, joten kaikista ei ollut pääteltävissä asianosaisten keskinäiset suhteet.

4.4 Valitukset hovioikeuteen

Hovioikeuteen valitettiin kolmesta tuomiosta. Valitusten ratkaisut eivät ole minulla selvillä. Valitus tehtiin tapauksessa, jossa tekijä, vuokranantajan edustaja, oli perusteetta neljästi tunkeutunut asuntoon ja aiheuttanut siellä vahinkoa (luku 4.1.2). Toinen valitus tehtiin tapauksesta, jossa vastaaja oli kotirauhan rikkomisen lisäksi syyllistynyt pahoinpitelyyn, haitantekoon virkamiehelle ja lähestymiskiellon rikkomiseen (ratkaisu 13/129155). Kolmannen valituksen tehnyt vastaaja tuomittiin kotirauhan rikkomisen lisäksi kahdesta kunnianloukkauksesta.

Valituksia tehtiin mielestäni vähän verrattuna tuomioihin.

5 POHDINTA

Kotirauha on tärkeimpiä yksityiselämäämme liittyviä oikeuksia. Siksi on tärkeää, että lainsäädäntöä pystytään uudistamaan nopeasti aina tarpeen ja kehityksen vaatiessa. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, minkälaisia tekotapoja kotirauhan rikkomisella on ja miten rikoslaki on muuttunut niiden osalta viime vuosina. Lisäksi selvitin, minkälaisia rangaistuksia rikoksista on annettu.

Halusin tutkimuksessa erityisesti kiinnittää huomiota koti- ja viestintärauhan erkaantumiseen. Puhelimitse tapahtuva häirintä oli kuitenkin pitkään kytketty kotirauhan häirintään, joten viimeisimmän lakimuutoksen myötä tapahtunut uudistus oli verrattain radikaali, mutta kuitenkin perusteltu. Matkapuhelinhäirintä on rikoksena myös mielenkiintoinen, sillä siihen liittyy hyvin vahvasti

asianomistajan oma kokemus. Oli mielenkiintoista selvittää myös, minkälaisia vanhat lait ovat verrattuna nykyisiin sekä miten tunnusmerkistö ja kotirauhan suojan piiri on kehittynyt.

Vähäinen lähdemateriaali ja oikeuskirjallisuus kotirauhan osalta aiheuttivat alussa ongelmia. Kotirauharikokset tuntuivat niin yksiselitteisiltä ja selkeiltä, etten kokenut voivani tuoda asiaan mitään uutta näkökulmaa. Tästä syystä tutkimuksen hyöty ei ilmennyt toivomallani tavalla. Rangaistuksista oli hieman ongelmallista tehdä kaiken kattavia johtopäätöksiä, sillä tekotapoja oli paljon erilaisia ja samatkin tekotavat saattoivat erota toisistaan. Lisäksi kaiken kattavia päätelmiä todellisista rangaistuksista ja vahingonkorvauksista ei voitu tehdä, sillä monesti samassa haastehakemuksessa oli kotirauhan rikkomisen lisäksi muita tekoja, jotka vaikuttivat osaltaan rangaistukseen. Tutkimusta voidaan kuitenkin pitää luotettavana, sillä pääasiallisena lähteenä tutkimusosiossa käytettiin käräjäoikeudesta saatua materiaalia. Tuloksia voi hyödyntää tarkasteltaessa sitä, minkälaisia rikoksen tekotavat tosiasiasa ovat ja miten paljon kutakin tekotapaa esiintyy suhteessa toisiinsa.

Mielestäni lainsäädännön muutokselle koti- ja viestintärauhan osalta ei ole tällä hetkellä tarvetta. Kuitenkin voi olla, että viestintäteknologian jatkuva muutos vaatii sen, että lainsäädännön on vastattava siihen pysymällä ajan tasalla. Ei ehkä mene kauaa, kun varsinkin viestintärauhaa saatetaan uudistaa teknologian ja uudenlaisten viestintäohjelmien kehityksen takia.

Kesken tutkimuksen teon mielenkiintoisena seikkana ilmeni kotirauharikosten määrän yhtäkkinen romahtaminen, mikä on selvässä ristiriidassa koko maan rikostilanteen kanssa. Tästä olisi varmasti tutkittavaa jatkossa. On vaikeaa ennustaa, mihin suuntaan koti- ja viestintärauharikosten määrä kehittyi Päijät-Hämeen käräjäoikeuden piirissä muutamien vuosien takaisen notkahduksen takia. On erikoista, että vaikka valtakunnallisella tasolla kotirauharikosten määrä on hienoisessa kasvussa, Päijät-Hämeen piirissä kehitys ei kulje samaa kaavaa.

Tutkimani tapaukset ovat siltä ajalta, kun viestintärauhan rikkomista ei vielä ollut rikoslaissa. Jatkotutkimusaihetta olisi varmasti siinäkin, miten pykälää tulkitaan ja miten rikos eroaa kokonaisuudessaan siitä, minkälainen se oli kuullessaan vielä kotirauhan häirintään. Lisäksi mielenkiintoista olisi tutkia, miten yhtenäistä alioikeuskäytäntö on viestintärauharikoksissa.

LÄHTEET

Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus.

Frände, D., Wahlberg, M. & Matikkala, J. 2014. Keskeiset rikokset. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Suomen Hallitusmuoto 94/1919.

HE 184/1999 vp.

HE 232/2008 vp.

HE 19/2013 vp.

Jokinen, R. 2012. Viestintärauha lisääntyy vauhdilla. Saatavissa: <http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/97630-puhelinhairinta-yleistynyt-vauhdilla> [viitattu 8.3.2015].

KKO 2005:101 (FINLEX).

KKO 2008:86 (FINLEX).

KKO 2011:10 (FINLEX).

Kokkonen, K.-M. 2014. Häiriköikö naapurisi? – Tahallisesta kiusanteosta voi rapsahtaa sakkoja ja vahingonkorvauksia. Yle uutiset. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/hairikoiko_naapurisi_tahallisesta_kiusanteosta_voi_rapsahtaa_sakkoja_ja_vahingonkorvauksia/7547464 [viitattu 10.3.2015].

LaVM 6/2000 vp.

LaVM 11/2013vp.

LaVM 10/2009 vp.

Lindstedt, J. 2008. Yksityiselämän suoja laillisuusvalvonnan näkökulmasta. Saatavissa: www.oikeusasiamies.fi/dman/Document.phx?documentId=ya34408162542213&cmd=download [viitattu 30.3.2015].

Livson, M. 1958. Yksityisen kotirauhan rikosoikeudellinen suoja Suomen oikeuden mukaan. Suomalainen lakimiesyhdistys.

Livson, M. 1954. Näennäinen rikoskonkurrensi. Suomalainen lakimiesyhdistys.

Minilex. 2014. Jokaisella on oikeus yksityiselämän suojaan. Saatavissa: <http://www.minilex.fi/a/jokaisella-on-oikeus-yksityisel%C3%A4m%C3%A4n-suojaan> [viitattu 30.3.2015].

Neuvonen, R. 2014. Yksityisyyden suoja Suomessa. Helsinki: Helsingin kamari Oy.

Päijät-Hämeen KO:n haastehakemukset ja ratkaisut kotirauharikoksista 2010–2013.

Rikoslaki 19.12.1889/39.

Ruuska, K. 2007. Oma tupa, oma lupa. Kotirauha ja poliisin toimivalta. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki 516/2004.

Terveys- ja hyvinvoinnin laitos. 2013. Rikos- ja riita-asioiden sovittelu 2013. Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116237/Tr17_14.pdf?sequence=5 [viitattu 10.3.2015].

Turun hovioikeus 2010:3 (FINLEX).

Vesilaki 27.5.2011/587.

Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusjulistus. 1948.

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. 2014. Rikollisuustilanne 2013. Rikollisuus ja seuraamusjärjestelmä tilastojen valossa. Saatavissa: http://www.optula.om.fi/material/attachments/optula/julkaisut/tutkimuksia-sarja/VfwyB59LI/266_Rikollisuustilanne_2013_2014.pdf [viitattu 10.3.2015].